

Fortælling I Skolen

FISK - 2026

”Fortælling – et stærkt redskab til at skabe mening og engagement hos eleverne”

Pia Sigmund

Fortælling
i skolen

Denne rapport er udgivet af foreningen Fortælling i Skolen - FISK i maj 2026.

www.fortaellingiskolen.dk

Foreningen takker Halbergs Familiefond for støtte.

Foreningen takker alle medvirkende, børn, lærere og fortællere.

Indhold

1. Indledning.....	3
2. FISK – en ny forening	4
3.a Blive klogere på.....	5
at skabe øget trivsel, indlæring og fællesskabsfølelse.....	5
3.b Blive klogere på.....	7
at give lærere og elever lyst og mod til bruge fortælling i den daglige undervisning	7
3.b 1 Faglighed.....	8
3.b 2 Eleverne får ordet	9
3.c Blive klogere på	10
at styrke lærernes viden om fortælling som didaktisk metode.....	10
3.c 1 Bruge sanseord.....	11
3.c 2 Bruge afvekslende ord.....	11
3.c 3 Tale tydeligt	11
3.c 4 Gentagelsens styrke	11
3.c 5 Tegne	12
3.c 6 Lad eleverne fortælle selv	12
3.c 7 Huske.....	14
3.c 8 Dialog	14
3.c 9 Fortælle ud fra en genstand	14
3.c 10 At skabe rummet.....	15
3.d at inspirere andre skoler og kommuner til at bruge mere mundtlighed	15
4. Fra læreplaner til fagplaner	15
5. Fortælling og mundtlighed i alle skolens fag.....	17
6. Viden om fortælling	17
7. Data og metode	18
8. Opfølgning fra svendborgrapporten 2025	18
9. Konklusioner og anbefalinger	19
10. Litteratur	20

1. Indledning

Denne rapport er en opfølgning af foreningen Fortælling I Skolens – FISKS – svendborgrapport fra august 2025, som beskrev og evaluerede foreningens arbejde med den mundtlige fortælling på udvalgte skoler i Svendborg.* En bevilling fra Halbergs Familiefond har gjort det muligt at arbejde videre med rapportens idéer og samle nye erfaringer. **Det har været et stort ønske at undersøge, hvordan fortælling virker som led i skolens faglige undervisning.**

Foreningen er optaget af, hvordan mundtlig fortælling som metode har en understøttende virkning på trivsel i skolen, læring og fællesskabsfølelse, og hvordan vi opmuntrer og motiverer lærere og elever til at bruge mundtlig fortælling i undervisningen. Vi ønsker at finde veje til at styrke lærernes viden om fortælling som didaktisk metode, og i et mere overordnet perspektiv at finde veje til at inspirere andre skoler og kommuner til at give mundtlighed i skolen forbedrede vækstvilkår gennem brug af fortælling i fagene.

Rapporten undersøger, (1) hvordan mundtlig fortælling kan komme i spil for at skabe øget trivsel, indlæring og fællesskabsfølelse, (2) hvordan vi kan give lærere og elever lyst og mod til at bruge fortælling i den daglige undervisning, (3) hvordan vi kan styrke lærernes viden om fortælling som didaktisk metode, og endelig (4) hvordan vi kan inspirere andre skoler og kommuner til at bruge mere mundtlighed.

Mellem januar og marts 2026 lyttede eleverne i to 2. klasser og to 4. klasser på en svendborgskole til fortælling i danskundervisningen en time hver uge. Efter aftale med dansk- og klasselærerne fortalte to gæstefortællere fra Svendborg Fortælleværksted for og med eleverne, for en stor del parallelt med og i tilslutning til aktuelle emner i dansktimerne.

Forløbet var introduceret af foreningen Fortælling I Skolen – FISK. Det blev fulgt af cand.phil., tidligere folkeskolelærer, historiker Pia

Sigmund i samarbejde med Svendborg Fortælleværksted og lærerne på Vestre Skole i Svendborg.

Hvem kan have glæde af at læse rapporten:

Rapporten henvender sig til alle, der interesserer sig for den danske folkeskole her og nu. Den giver et spændende kig ind i skolens hverdag. Den øser ud af idéer og eksempler til at skabe god faglig undervisning. Den introducerer den mundtlige fortællings mange muligheder i den faglige undervisning.

Som lærer eller pædagog kan man finde inspiration i rapporten til at lukke skærmen og åbne elevernes verden med fortællinger fra havets mørke og hemmelighedsfulde bund til det ydre mystiske rum og alt der imellem. Eller – til at skabe opmærksomhed og nysgerrighed og fællesskab omkring den faglige undervisning.

Foreningen opfordrer forskningsmiljøet omkring de lærerfaglige og pædagogiske professionsbacheloruddannelser til at gribe bolden og arbejde systematisk og struktureret med yderligere undersøgelser af den mundtlige fortællings potentiale i den faglige undervisning.

Foreningen opfordrer beslutningstagere til at inddrage rapportens iagttagelser og konklusioner i deres arbejde.

Foreningens mål med at engagere de to fortællere var dels at undersøge, hvilken effekt faglig fortælling har på undervisningen og dels at inspirere lærerne til at bruge fortælling og mundtlighed i den faglige undervisning.

2.FISK – en ny forening

Foreningen FISK/Fortælling I Skolen blev dannet 1.april 2025, og den stiftende generalforsamling fandt sted i august 2025.

Foreningens formål: "Fortælling I Skolen arbejder på at skabe og udvikle mundtlig fortællepraksis som en del af undervisningen i danske grundskoler."

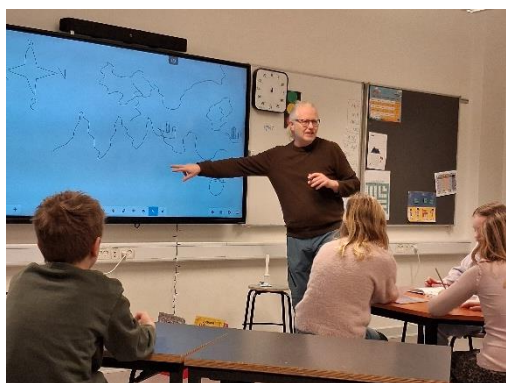
3.a Blive klogere på

at skabe øget trivsel, indlæring og fællesskabsfølelse

Svendborgrapporten viste, at eleverne var gode til at lytte til mundtlige fortællinger, og at lærerne var forbavsede over, hvor meget eleverne kunne huske, og hvor længe de kunne holde opmærksomheden ad gangen. Færdigheder, som skaber et godt rum for indlæring.*

Denne nye rapport går videre og undersøger, hvad der kan ske, når fortælling kombineres med faglige emner. Den viser, at når timen begynder med en lille faglig fortælling, og når faglig fortælling integreres, opstår der opmærksomhed og nysgerrighed i undervisningen. Den faglige fortælling skaber en god stemning i klassen, og derved opstår engagement og et fællesskab.

En lærer: *"Fortællings-forløbet har helt klart inspireret generelt til at tænke fortællingen i*

undervisningen på en anden måde. Jeg ser fortælling som et stærkt redskab til at skabe mening og engagement hos eleverne. Selv om ikke alle elever forstod handlingen, skabte det en særlig stemning i klasserummet, som alle havde gavn af."

Det kan være svært at komme ind i en ukendt klasse og overtage undervisningen. Der kan opstå uro og forvirring, når 24 børn skal indstille sig på noget andet end det vante.

Imidlertid formåede begge fortællere at skabe deres egne rum omkring fortællingen, rum, der vakte børnenes interesse og skabte opmærksomhed. Der var lydhørhed fra starten af timen.

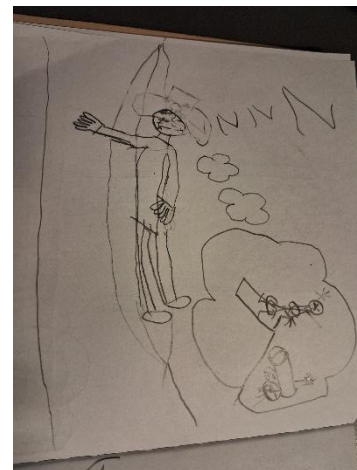
Børnene var nysgerrige og forventningsfulde. Observatøren oplevede aldrig, at der skulle tysses på eleverne.

Den ene fortæller tændte et stearinlys, når han begyndte at fortælle. Et lys giver et centrum, en stemning, følelsen af noget helt andet. Måske en følelse af samling omkring et lejrbrå. Det var tydeligt for observatøren, at eleverne koncentrerede sig om fortællingen og var parate til at lytte. Den anden fortæller medbragte en gammel kuffert. Hver fortælletime var der et par nye genstande i kufferten, der passede lige nøjagtig til dagens emne. Han blev mødt af stor nysgerrighed og spænding, og det var tydeligt at mærke, at eleverne glædede sig til dagens fortælling.

Begge metoder var med til at rammesætte fortællesituationen og at kommunikere over for eleverne, at nu er vi sammen på en særlig måde, der kræver, at vi lytter. Når metoden gentages,

skærpes elevernes forventninger. Én god oplevelse i klassens fællesskab lægger sig oven på den næste.

En af fortællerne gav hvert barn sin egen logbog. Hans fortællebesøg var alle bygget over samme skema: Han fortalte sin historie én gang i sin fulde længde og gentog så udvalgte scener, mens han tegnede enkelte elementer på tavle og whiteboard og lod eleverne tegne med i deres logbøger. På den måde har hvert barn nu sin logbog over syv ugers fortælling og kan "læse" eller fortælle historien for familien derhjemme ud fra tegningerne. Lærer: " ... *det var en god idé med fortællebogen, hvor de kunne tegne undervejs. Det hjalp især også de børn, som ikke fangede hele fortællingen, men som mere fangede stemningen.*" Det skal bemærkes, at denne fortæller brugte en hel del ord, der må have været nye for de fleste i 2. klasse (kompas, galge), men fordi ordene blev gentaget og nogle ligefrem tegnet, blev de lært undervejs. Læreren kommentar: "*Det er OK at sætte barren højt en gang imellem. Det gør dem nysgerrige.*"

Måske kan man sige, at den tillidsfulde stemning, der opstår i klassen, kan kaldes resonans. Den står i kontrast til den form for fremmedgørelse, som mange skoleelever oplever. De ser ikke formålet med tests og lange skoledage. Pahuus taler om resonans i klasserummet og definerer det således: "*Fremmedgørelsen viser sig, når verden bliver tavs – når vi ikke længere føler os forbundet med det, vi møder. Resonans derimod åbner for en måde at være i verden på, hvor vi oplever gensidighed, mening og livfuldhed.*" (Pahuus)

Hartmut Rosa siger i et interview med Weirsøe: "*... som lærer kan man forsøge at skabe gode betingelser for, at resonans kan opstå i klasserummet. I skolen handler det først og fremmest om at skabe forbundethed mellem lærer og elever og elever imellem. Læreren kan understøtte den resonans ved at skabe trygge læringsmiljøer, hvor eleverne kan undres og ytre sig. Grundlæggende handler det om at hjælpe eleverne til at opnå det, forskerne kalder 'self-efficacy', som bedst kan oversættes til 'mestringsoplevelse' eller 'tro på egne evner'.*

Resonans opstår her gennem engagement i fælles aktiviteter, der binder én til større helheder. Det kan være ... skolen, hvor man oplever at bidrage til noget meningsfuldt." (Weirsøe) Mine/observatørens og lærernes observationer viste, at fortælling netop skabte en sådan tillidsfuld stemning i klassen, altså resonans.

Der var mange udfordrede børn i en af de klasser, som fik fortællebesøg. En dreng havde tilsyneladende særlig svært ved at finde sig til rette med stillesiddende undervisning. Observatøren

lagde mærke til, hvor opmærksomt han fulgte fortællingen. Han var et af de børn, der stillede flest spørgsmål (og lyttede til svarene). Han fik en mestringsoplevelse, da hans klasselærer roste ham for hans gode spørgsmål: Han strålede.

Det kan være vanskeligt at undersøge, om og hvordan fortælling medfører trivsel. Men ud fra observatørens iagttagelser og børnenes og lærernes udsagn ser det ud til, at børnene nyder at lytte og leve sig ind i fortællingens univers. Fortælling stiller alle lige. Alle kan lytte med, der kræves ingen forkundskaber, der stilles ingen særlige krav. Alle kan danne sig deres egne billeder. Børnene mærker, at de er på samme niveau, og at det ingen betydning har, om de er svage eller stærke læsere. De føler sig godt tilpas.

Det kan være vanskeligt at undersøge, om fortælling medfører fællesskab i en klasse. Men ud fra iagttagelserne i de fire klasser, så opstår der noget særligt, når eleverne sammen har en oplevelse. En lærer fortalte, at hun som gårdvagt i frikvarteret efter fortællertimerne ofte oplevede, at eleverne dannede grupper og skabte fælles lege med udgangspunkt i fortællingens emner. *"Børnene elsker det. De taler om det, som Per har fortalt. De spørger om, hvornår han kommer igen."* Observatøren har set, hvordan fortælleren blev omringet af nysgerrige elever efter timen, og spørgsmål og svar svirrede i luften, og har set, at elever stak hovederne sammen og diskuterede noget af det, de lige havde hørt. Der dannedes spontane smågrupper med fælles interesse.

3.b Blive klogere på

at give lærere og elever lyst og mod til bruge fortælling i den daglige undervisning

Tidligere var der mange fortællende lærere. Mange ældre mennesker har lyslevende minder om en fortællende lærer, og de husker ofte, hvad de hørte dengang for 70 år siden. Fortællingen var vel også et særligt lyspunkt i den ellers ret "sorte" skole med en del udenadslæren og fokus på skriftlighed og boglig lærdom. Siden fulgte en tid med endnu mere skriftlighed og skærmundervisning. Her er vi stadigvæk – eller? Så småt på vej væk? Det er observatørens indtryk, at mange lærere gerne vil bruge fortælling, men at det kræver mod at begynde at fortælle for eleverne: Bliver der kaos i klassen? Og endnu mere mod kræver det at få eleverne til at fortælle. Lytter de til hinanden?

Det burde være så enkelt at bruge det gamle didaktiske greb: Fortæl – og der bliver lyttet. Men som en lærer siger: *"Tidligere fortalte jeg ofte for min klasse. Denne klasse har mange udfordrede elever, og her er det svært for mig. For nogle børn er det grænseoverskridende, de er meget sårbare. Der er et stort spænd i klassen. Klassekulturen skal være tryk, hvis jeg skal fortælle. Jeg vil*

gerne passe på mine elever. Men der er nu noget i det levende ord, og jeg får en god oplevelse med mine elever, når jeg fortæller, så jeg prøver.” En anden lærer: *”Det ville være så godt med en historie som indgang eller kick-start til f.eks. matematik, men vi har travlt, og det bliver ikke rigtig til noget.”*

Med en kort fagligt relateret fortælling i begyndelsen af timen kan læreren samle og skærpe elevernes interesse for dagens emne. En kort fortælling som kick-off eller som øjenåbner. Fortællingen kan være ganske enkel, f.eks. tage afsæt i lærerens eget første møde med netop dette emne. Den kan også være mere indholdstung. Fortælling I Skolen giver eksempler på korte faglige tekster som inspiration til undervisning i alle fag, se <https://fortaellingiskolen.dk/ideer/>

3.b 1 Faglighed

En ting er at fortælle en spændende historie, en anden at integrere fortælling i undervisningen. Hvordan rammer fortælleren lige den faglighed, som lærerne gerne vil med undervisningen? Det lykkedes fortælleren i de to 2. klasser at komme med – citat fra en af lærerne: *”... masser af faglighed i forbindelse med hans fortællinger. Også danskfagligt med personkarakteristik og miljøbeskrivelser. Derudover er der rigtig meget med ordforråd og det at omsætte nyt. Der er meget faglighed, ikke med bogstavindlæring, men med meget andet. Han gør det så mega godt, og eleverne får meget med sig. Både fagligt og socialt.”*

Det var så heldigt, at de to 4. klasser arbejdede med berettende tekster i dansk netop i fortælleperioden, ud fra dansk materialet ”Fang en fagtekst”. Fortælleren tog udfordringen op og brugte både berettende tekster, personlige beretninger og faktuelle beretninger. Han nævnte ikke over for eleverne, hvilken type berettende tekst han fortalte i. Det var tydeligt, at de lærte sig at lytte til teksterne for at kunne kende forskel, og at de blev fortrolige med de forskellige typer. Lærerne var også glade for, at fortælleren viste, hvordan man gør en fortælling levende med særlige ord, med kropssprog og med genstande. Observatøren lagde mærke til, at eleverne særligt blev berørte af de personlige historier og af steder i fortællingerne, hvor der blev brugt sanseord, og hvor der forekom former for gentagelser. Ved evalueringen supplerede en lærer med at fortælle om, hvordan hun som engelsklærer ofte bruger egne oplevede historier, fra dengang hun var i England, og at der så opstår særlig interesse hos eleverne.

En lærer: *”Min klasse reagerer generelt positivt, når jeg fortæller. Der bliver mere ro, og flere elever virker nysgerrige. Nogle elever, som ellers ikke siger så meget, følger tydeligere med. Samtidig oplever jeg, at fortællinger kan skabe fælles referencer i klassen, som vi kan vende tilbage til senere.”*

En kort historie i begyndelsen af timen samler opmærksomheden og interessen omkring dagens emne. Fortællingen behøver imidlertid ikke altid være planlagt. Når læreren først er blevet opmærksom på sin egen fortællings kraft og har øvet sig i at fortælle ”helt uden bog”, kan det ske som hos denne lærer: *”Jeg bruger allerede fortælling i min undervisning, om end det ikke er så struktureret. Det sker ofte spontant – for eksempel når jeg fortæller om en konkret oplevelse fra*

virkeligheden, en arbejdsproces eller noget, jeg selv har prøvet. Jeg kan mærke, at eleverne lytter anderledes, når det bliver personligt eller praksisnært."

3.b 2 Eleverne får ordet

Hvordan får man eleverne til at fortælle? Vil det være en fordel, at eleverne vænner sig til at fortælle foran hele klassen fra de første klasser? Om få år skal de fremlægge arbejder og præsentere meninger og viden for større grupper. Om endnu nogle år skal de kunne agere selvstændigt i et demokratisk samfund og udtrykke sig struktureret mundtligt. Fortælleren, som fortalte for de to 4. klasser, tilrettelagde nogle af timerne, således at flere af eleverne skulle

genfortælle en historie foran klassen. Klassens lærer: *"De står og putter sig."* For observatøren var det også tydeligt, at eleverne ikke var vant til situationen, der var lave stemmer, kiggen til siden.

Eleverne i 2. klasse siger: *"Jeg kan rigtig godt lide det (at lytte til en fortælling). Så kan jeg komme med nogle spørgsmål og få nogle svar."* *"Jeg synes, det er fantastisk med historier hele tiden. Jeg hører godnathistorie hver dag, min mor og far læser for mig."* *"Jeg kan godt lide at skabe mine egne billeder inde i mit hoved og tegne dem."* *"Det bedste er, når han tegner på skærmen, så det bliver til en historie."* *"Jeg kan godt lide, at historier er uhyggelige og sjove."* *"Per fortæller en rigtig historie, han har selv hørt den, han fortæller den videre selv. I en bog er det ikke noget, der sker i den virkelige verden."* *"En i min familie har lavet en bog om min familie. Den er slet ikke live. Jeg sidder tit og læser i den bog."*

Eleverne i 4. klasse siger: *"Det er fedt med fortælling, så er det ikke kun en almindelig time."* *"For så kan man bedre huske det (når en historie er blevet fortalt)."* *"Det er sjovt. Det kan godt være lidt kedeligt at gå i skole."* *"Det var sjovt at lave tegnehistorier. Når vi må tegne med, så er man lidt med i det."* *"I fortælling kan man danne sig sine egne billeder. Der er tit billeder i en bog, som ikke er så gode."* *"Det bedste er historier, hvor vi selv er med."* *"Det ville være sjovt, hvis der kom nogen, der var frivillige, og fortalte."*

Der er ingen tvivl om, at eleverne på begge klassetrin ikke kun glæder sig til fortællertimerne, men at de også lytter og reflekterer og engagerer sig, og at de lærer meget undervejs. De nye fagplaner opererer netop med Centrale begreber i den didaktiske treklang: Engagement, kundskaber og myndighed. Så ... skal man øve sig i at få den didaktiske treklang til at hænge sammen og folde sig ud, må eleverne også på banen: De kan trænes i mundtlighed og fortælling fra børnehaveklassen, i starten som en leg med fortælling om f.eks. det medbragte yndlingslegetøj.

3.c Blive klogere på

at styrke lærernes viden om fortælling som didaktisk metode

Foreningen FISK – Fortælling I Skolen arbejder på at inspirere grundskolens lærere til at bruge fortælling og mundtlighed i undervisningen. Det gør vi på forskellige måder. Vi har bl.a. arrangeret kurser i brugsfortælling for de lærere, der deltager med deres klasser i denne rapport, og for andre lærere. Vi har en hjemmeside med forslag til at fortælle en kort historie i begyndelsen af timen (den er under udarbejdelse og bliver løbende fyldt op). Vi arbejder på at skabe ti fortællevideoer med nemme instruktioner til lærere og til elever i udskolingen. Vi arbejder på, at der oprettes valgfag i fortælling på læreruddannelserne, og at der uddannes fortællekonsulenter i alle kommuner.

Men fra at deltage i et kursus til at bruge fortælling i hverdagen i klassen er der et stykke vej. Mange lærere bruger fortælling i deres klasser, dog sjældent som led i det faglige arbejde. Mange lærere bruger fortælling, men ofte ubevidst. Det kræver en mental indsats at ændre sin vante undervisningsstil. Det kræver også, at klassekulturen er tillidsfuld. Fortællevaner støtter netop op om og forstærker tilliden og samfølelsen i klassen. Dog kan det forekomme, at bare et enkelt barn har en dårlig dag, og det kan sætte en stopper for den gode stemning.

En lærer siger: *”For at jeg – og mine kolleger – kunne bruge fortælling mere, tror jeg, det kræver tid til at planlægge og udvikle gode fortællinger, der passer til fagene. Vi har redskaberne til, hvordan man bygger en god fortælling op, så den både er faglig og engagerende, men vi mangler at gøre det mere struktureret. F. eks. kunne det være et tema i en emneuge, det ville kunne gøre en forskel.”*

En af fortællerne overvejer, om de to-tre måneder med fortælling har inspireret lærerne til selv at fortælle. *”Men lærerne har nok at gøre,”* siger han. *”En dag var Stine ind og ud af klassen mindst fire-fem gange. Der var en elev udenfor. De må slukke ildebrande. Har hun overskud til at blive inspireret?”*

Måske skal lærerne blive opmærksomme på de små didaktiske greb, som gør, at elevernes opmærksomhed fanges, og koncentrationen sætter ind?

Didaktiske greb, som observatøren bemærkede ved sine besøg i klasserne, og som kan bruges i den daglige, faglige undervisning:

3.c 1 Bruge sanseord

Alle lærerne omtalte fortællernes brug af sanseord positivt. En lærer i 4. klasse: *"Når børnene skriver, bruger de ikke sanseord. Jeg opfordrede dem til at lytte aktivt til Claus: Hvornår bruger han sanseord? Hvilke sanseord? Husk selv at bruge dem."* Klassen har faktisk arbejdet med sanseord i dansk, men åbenbart gør det større indtryk at lytte til en fortæller, der bruger ordene mundtligt, end at arbejde med dem skriftligt. Noget tyder på, at eleverne i disse klasser fremover vil være opmærksomme på at bruge flere sanseord, når de skriver.

En lille historie fra en anden del af verden: I marts 2026, samtidig med at der blev fortalt på svendborgskolen, holdt foreningen FISK – Fortælling I Skolen generalforsamling. Her var vi så heldige, at dansk fortællings nestor, Viggja Bro, causerede over ... ja, fortælling i skolen. Hun sagde, blandt mange andre kloge ord: *"Når fortælleren fortæller med sanserne, husker eleverne bedre. Som fortæller udsender man små bitte kropslige signaler, der bliver opfattet som vigtige."* Derfor ...

3.c 2 Bruge afvekslende ord

En 2. klasselærers observation af, at fortælleren brugte mange afvekslende ord, ligger i forlængelse af opmærksomheden på sanseord. Læreren vil lade sig inspirere af ham til fremover at bruge et større ordforråd. Hun vil fortælle mere billedrigt og detaljerigt. *"Der er noget i det levende ord,"* siger hun, *"det må gerne blive billedrigt. Så får man en oplevelse sammen med sine elever."* Som lærer kan man være tilbøjelig til at bruge samme udvalg af ord og ikke afveksle meget, så man kan føle sig sikker på, at eleverne forstår det, de før har hørt og lært.

3.c 3 Tale tydeligt

Lærerne roste især den ene fortæller for at tale tydeligt og klart. De roste ham for *"at artikulere tydeligt, så ordene står tydeligt frem og går klart igennem"*. Fortælleren har efterfølgende sagt, at han er bevidst om at bruge et roligt og klart sprog. Læreren i 2. klasse er opmærksom på, hvor vigtigt det er for børnene at få følelsen af, at *"det her ord kan jeg"*.

Det lyder enkelt, at lærerne skal tale tydeligt, når de underviser, og de fleste gør det da også. Hvis den voksne taler for hurtigt eller for utydeligt og indforstået, kan nogle elever miste opmærksomheden. Hvis eleverne skal nå at indsluse et nyt ord eller et nyt begreb ud af lærerens ordstrøm, er det vigtigt, at tempoet ikke er for hurtigt, og at der artikuleres tydeligt.

Til gengæld er det ikke nødvendigt, at læreren laver en performance med hele kroppen ud af sin fortælling. Stemmen er et vigtigt redskab.

3.c 4 Gentagelsens styrke

Begge fortællere fortalte deres historier to gange for samme gruppe børn, men på vidt forskellig måde fra første til anden gang. Det betød, at eleverne hørte en del ord og vendinger to gange, og at de fik større mulighed for at tænke over dem og huske dem aktivt. I 2. klasserne lyttede eleverne

først til hele historien, og derefter tegnede de historien i deres logbøger samtidig med fortælleren. Nu var der også mulighed for at stille et spørgsmål og komme med en kommentar og uddybe særligt interessante ting. I 4. klasserne fortalte fortælleren historien ud fra medbragte genstande, der kunne være et lille hus eller en lille model af en cykel. I anden omgang involverede han – i al fald i en del af timerne – eleverne til at fortælle historien sammen med ham ud fra genstanden.

3.c 5 Tegne

At holde en blyant i hånden og omsætte de indre billeder, som fortællingen viser barnet, giver en helt særlig dimension. Det er alle, både elever og lærere, enige om. Det udvider det fælles lytningens rum til at blive noget personligt, hvor hver især fordyber sig og koncentrerer sig. Der lyttes og reflekteres: *”Når man må tegne med, så er man lidt med i det,”* som en dreng i 4. klasse sagde.

Den ene fortæller benyttede sig af tegnefortælling, en ældgammel teknik til at fortælle en historie frem på, videreudviklet af Måle Fortælleteater. Et berømt eksempel er *”Storken”* fra Karen Blixens *”Min afrikanske farm”*. Fortælleren fortalte historien, mens han tegnede den i ganske enkle streger på tavlen i klassen. Historiens pointe, som viser sig i tegningen, virker tydeligt overraskende på børnene. Han gentog historien og tegningen på tavlen, mens børnene mumlefortalte og tegnede med på et stykke papir. Nu skulle de tegnefortælle for en sidekammerat på et nyt stykke papir. Det ene barn fortæller, mens det andet barn tegner og omvendt. *”Der var stor interesse og rigtig god stemning,”* sagde fortælleren bagefter.

I tegnefortælling får eleverne ejerskab over historien, og de får lejlighed til at fortælle en historie frit, uden at støtte sig til en tekst.

En anden mulighed for at bruge tegning: I de to 2. klasser fortalte fortælleren en lang fortløbende historie hen over mere end to måneder. Det passede godt til, at hver elev fra starten fik sin egen logbog, hvor der blev tegnet i hver fortælletime. Til sidst sad eleverne med en mange sider lang tegnehistorie, som de nu kan bruge som

udgangspunkt for at fortælle deres forældre og søskende hele historien med de mange nye ord og begreber.

3.c 6 Lad eleverne fortælle selv

Der bliver brugt en del sidemandssamtaler og -fortælling i arbejdet med dansk (og måske også i andre fag) i 4. klasserne. Men kan det sammenlignes med at fortælle for hele klassen? Noget tyder på, at de to arbejdsformer ligger langt fra hinanden. Når den ene fortæller opfordrede en elev til at

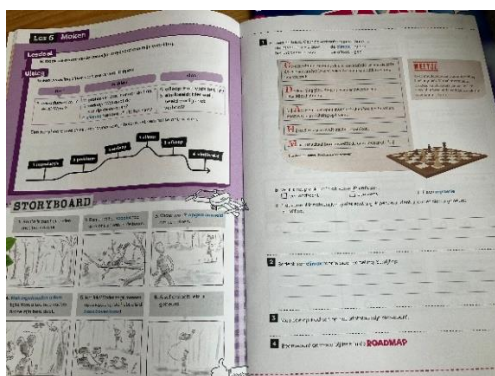
stille sig op foran klassen og fortælle, var det tydeligt for observatøren, at børnene stod og puttede sig, talte med lav stemme og virkede generte.

En af lærerne siger, at hun har fortalt meget i andre klasser, og at hun har arbejdet meget med mundtlighed i tidligere klasser, men at hendes nuværende klasse er særligt udfordret. Hun prioriterer at skabe et trygt rum og en god undervisning for klassen, før hun overvejer at bruge fortælling. En anden lærer siger: *"Hvis eleverne selv skal tage ordet og fortælle, kræver det først og fremmest tryghed. De skal føle, at det er okay at fejle, og at deres bidrag bliver taget seriøst. Små øvelser, hvor de starter i mindre grupper, kan være en god vej ind. Det hjælper også, hvis de får klare rammer eller støtte – f.eks. spørgsmål, de kan tage udgangspunkt i. Når eleverne oplever succes med at fortælle, bliver det lettere for dem at turde gøre det foran hele klassen."* En tredje lærer overvejer, om hun skal begynde at lade sine elever fortælle ud fra medbragte genstande. Hun synes, det er rigtig godt at involvere eleverne.

En dreng nævner en fortælleleg, som klassen engang har leget, og som han godt kunne tænke sig at prøve igen: Læreren begyndte på en historie, en elev fortsatte den, den næste elev tog over, og sådan gik det videre.

Her kan Fortælling i Skolen kun opfordre til, at eleverne får mulighed for at øve sig i at tage ordet lige fra de yngste klasser. Når det bliver en naturlig del af skoledagen, at elever lige så vel som lærere fortæller foran en klasse, vil fremlæggelse af rapporter blive let. Når eleverne lærer at lytte til hinanden og gå i dialog med hinanden, bliver det enkelt for dem, når de som unge mennesker og voksne kommer til at tage del i og bruge ordet i det demokratiske samfund.

Lær at fortælle – i Holland

Den hollandske fortæller og lærer Melanie Plag er medforfatter på en serie bøger til undervisningen i hollandsk i landets folkeskoler. I et forløb på fire uger arbejder de 10-11-årige med at fortælle mundtlige historier. Målet er, at eleven skal kunne fortælle en selvopdigtet historie. Næste årgang, de 11-12-årige, arbejder også med mundtlighed i et forløb på fire uger, og her er målet at slutte af med en mere personlig historie ud fra en genstand, som eleven har fundet hjemme.

Undervejs blandes grammatik og arbejde med ord og begreber ind i arbejdet.

Serien hedder "Taaljacht" ("Sprog Jagt") og udkommer på det internationale forlag Zwijsen.

Lær at fortælle – i Danmark

”Ordet er dit. Fokus på mundtlighed” af Pernille Hargbøl Madsen, udgivet af Dansk lærerforenings Forlag, er et materiale, der indeholder mange gode forslag til arbejde med mundtlighed. At bruge sin stemme, at lytte aktivt, at fortælle med rekvisitter. Vi har ikke haft mulighed til at benytte materialet i svendborgfortælleforløbene.

3.c 7 Huske

Enhver lærer ønsker sig at kunne undervise, så eleverne fanges ind af stoffet og husker.

Alle lærerne var overraskede over, hvor godt eleverne kunne huske fortællingerne fra uge til uge. En lærer: *”De husker det, de har set og hørt. De husker stemningen, det visuelle, de husker armbevægelserne. De husker også det konkrete.”*

3.c 8 Dialog

Hver eneste time var eleverne opslugte af at lytte til fortællerne. Fordybelsen og koncentrationen var stor. Observatøren kunne næsten fysisk se på eleverne, at der blev dannet mange billeder og tænkt mange tanker. Flere af eleverne havde spørgsmål til historierne, og igen blev der lyttet, denne gang til svarene. Videbegærligheden var stor. Dreng efter timen: *”Aj, det var sindssygt, manner.”*

Begge fortællere lagde ind imellem op til dialog, vel at mærke når tiden tillod det. Her lyttede eleverne også både til hinanden og til fortælleren. Særligt et spørgsmål vakte interesse: Fortæller: *”Hvis I fandt en kiste med guld, ville I så dele det med andre eller beholde det selv?”* Dreng: *”Jeg ville nok dele med andre, hvis de er poor.”* En god dialog kom i gang. Men – alt for hurtigt blev det frikvarter. Som regel blev fortællerne omringet af børn, der havde flere spørgsmål og kommentarer.

3.c 9 Fortælle ud fra en genstand

Observatørens første møde med fortælling ud fra en genstand fandt sted i USA for mange år siden, hvor hun var på besøg i en børnehaveklasse. Hver uge skiftedes børnene til at tage en genstand med hjemmefra og fortælle om den. Skolen lagde op til, at forældrene hjalp deres børn med at finde en særlig genstand og at forberede sig på at sige noget om den. Muligvis var læreren også ind over. I al fald oplevede hun, at børnene viste deres genstand frem med stor stolthed, fortalte flydende om den og også besvarede spørgsmål fra deres klassekammerater.

Der er store muligheder i denne aktivitet, både for elever og for lærere. Ideelt set ville det være muligt, at eleverne begynder i 1. klasse, eller i børnehaveklassen. Hvis man er usikker på at fortælle frit, hjælper en genstand i hånden rigtig meget. Alle blikke bliver koncentreret om den, alle tanker kredser om den. Det giver en form for tryghed at have noget tredje at holde sig til, at have noget i hånden. Genstanden bliver ens manuskript. Den fortællende elev kan nemmere glemme sig selv og blive optaget af sin fortælling.

En anden mulighed er at låne små kufferter med materiale til fagene på CFU. Eller læreren kan lave sin egen samling med små genstande og gemme dem i en særlig taske eller en lille gammel kuffert. Det kan ske over en længere periode. Man samler uden særligt mål, småting af forskellig art, som man møder på sin vej. Hver ting indeholder sin historie, som man selv kan opfinde. En skønne dag

vil der blive brug for dem. Sådan en lærerens fortællekuffert kan blive et rigtig gammeldags pædagogisk og fascinerende redskab, milevidt fra skærme og AI-systemer. Eleverne kan få lov til at røre ved genstandene og sanse dem som en ekstra dimension i undervisningen.

3.c 10 At skabe rummet

Når man fortæller, opstår der et rum mellem fortælleren og tilhørerne, alene fordi der hverken er et stykke papir, en bog eller en skærm imellem dem. Der er øjenkontakt. Fortælleren kan til hver en tid holde øje med sine tilhørere: Taler jeg for hurtigt? Bruger jeg for svære ord? Og indrette sig efter den umiddelbare respons. Småbitte tegn – som et løftet øjenbryn, en bevægelse med hånden og antydninger af et smil – gør kontakten personlig. Der kan trylles med hviskestemme, med høj stemme, med accent.

En af fortællerne skabte et fysisk rum omkring fortællingen ved at tænde et stearinlys. Den anden fortæller havde sin fortællekuffert med hver gang, han kom på skolen. Det var tydeligt at mærke for observatøren, at én enkelt genstand kan være med til at danne rum. Alle lærere er sandsynligvis opmærksomme på at skabe rummet, således at undervisningen bliver optimal for både elever og lærer, med bordopstilling, belysning og inventar, men det særlige er, at en tilsyneladende lille genstand kan have en stor virkning. Den skaber fokus.

3.d at inspirere andre skoler og kommuner til at bruge mere mundtlighed

Denne rapport vil blive sendt ud til et bredt netværk af interesserede og vil blive præsenteret på konferencer samt på sociale medier og på foreningens hjemmeside. Vi vil også præsenterer den i bladet Folkeskolen og netmediet Skolemonitor. Foreningen Fortælling i Skolen arbejder på at uddanne fortællekonsulenter i alle landets kommuner, og her vil rapporten kunne danne et godt stykke brugs- og baggrundsmateriale.

4. Fra læreplaner til fagplaner

Fælles mål og de nuværende læreplaner for grundskolen synger på deres sidste vers. Fra skoleåret 2027-2028 indføres nye forenklede fagplaner. Fagudvalg for hvert fag arbejder p.t. med

udformningen af fagplanerne. Foreningen FISK – Fortælling I Skolen indsendte feedback til dansk-, historie- og kristendomsudvalgenes råudkast i en åben bidragsrunde i efteråret 2025. De nye fagplaner *”skal understøtte en virkelighedsnær og engagerende undervisning”. ”Det skal blandt andet ske gennem en mere praktisk orienteret undervisning, hvor der er plads til faglig fordybelse, og hvor eleverne inddrages og inviteres ind i faglige og sociale fællesskaber.”* Elevernes faglige udvikling og dannelse skal være i centrum.

En ny didaktisk treklang er opstået med fokus på elevernes engagement, kundskaber og myndighed. Faglig fortælling rummer en oplagt mulighed for at styrke trekantens dele. Mange dele af denne rapport viser hvordan.

Fortælling i undervisningen engagerer eleverne. De indlever sig i stoffet, bliver nysgerrige og aktive og ønsker at få mere at vide, få flere kundskaber.

Begrebet myndighed står også for stillingtagen og deltagelse: *”At blive myndig betyder at kunne tage kritisk stilling, træffe selvstændige beslutninger og handle ansvarligt. Det handler således ikke kun om demokrati og åndsfrihed; det handler også om at udvikle fantasi, at tænke og skabe – alene og sammen med andre. Det handler om at udvikle sig alsidigt og opnå tillid til, at man kan udtrykke sig, resonere og handle.”* (STUK) *”Når vi har elevernes myndighed som en del af den didaktiske treklang, er det en opfordring til at arbejde alsidigt med det faglige indhold, sådan at eleverne ikke kun arbejder kritisk selvstændigt, men også får det drøftet med andre elever i et fællesskab og baggrund for at tage stilling og handle, som det hedder med en formulering fra folkeskolens formålsparagraf. ... og dermed skabe rig mulighed for differentieret fordybelse samt fagligt fællesskabende dialoger og undersøgende samtaler.”* (Illum Hansen)

Det vil være oplagt at udvikle og skabe muligheder for, at både lærere og elever lærer at tage ordet og bruge det som mundtligt udtryk og i lyttende dialog med andre. Det vil være oplagt, at eleverne inddrages og har medbestemmelse, men det kan de kun, hvis alle elever engageres i at bruge fortællingens muligheder.

Danskfaget skal fremover have seks indholdsområder, som tilsammen udgør fagets kernestof:

- Identitet, kultur og livsverden
- Sprog og tekst i kontekst
- Fiktion og forestillingsevne
- Læsning og tekstforståelse
- Lytning, tale og samtale
- Skrivning og tekstskabelse.

Fortælling, både lærerens og elevernes, understøtter alle områder, men særligt punkt 5: Lytning, tale og samtale, vil kunne styrkes, hvis fortælling og mundtlighed bliver en daglig rutine. Samtale er vigtig og dialog, men med de gode erfaringer med fortælling kunne man ønske sig, at femte pind kunne hedde: "Lytning og tale, fortælling og samtale".

Fortælling
i skolen

5. Fortælling og mundtlighed i alle skolens fag

Denne rapport handler om fortælling i forbindelse med danskfaget i 2. og 4. klasse. Man kan lige såvel fortælle i andre fag. Historie og kristendomskundskab er oplagt, men matematik er også en mulighed. En lærer gjorde opmærksom på, at flere matematiksystemer benytter sig af små historier som indledning til et nyt emne. Alineas "Klar, Parat, Tænk", en del af serien "Det tænkende klasserum", lægger endda op til, at der arbejdes mundtligt med opgaver sideløbende med en visuel intro.

Fortælling
i skolen

6. Viden om fortælling

Fortælling I Skolen – FISK er opmærksom på at samle eksempler på fortælling og brug af mundtlighed i skolen – denne rapport er et led i denne strategi.

Vi samler også på national og international forskning, der viser, at mundtlighed og fortælling i undervisningen styrker elevernes trivsel og indlæring. Eksempler kan studeres på

<https://fortaellereidanmark.dk/fortaelling-i-skolen-dokumentation/>

7. Data og metode

Denne undersøgelse er baseret på deltagerobservation i en skole i Svendborg Kommune og på semistrukturerede interviews med lærere, elever og fortællere.

De to fortællere er øvede amatørfortællere, der begge har optrådt med fortælling

gennem flere år. Den ene arbejder til daglig som skolepædagog, den anden har en baggrund på et egnsteater.

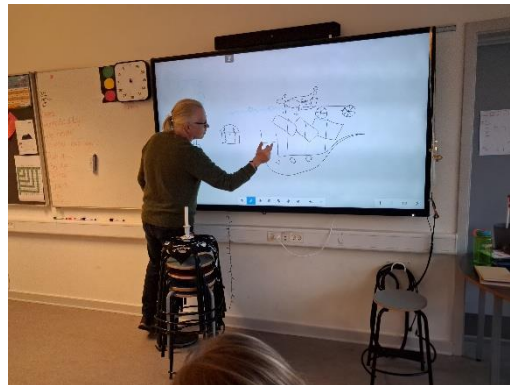
Observatøren er tidligere lærer i folkeskolen gennem 21 år. Hun er cand.phil. i historie fra Odense Universitet 1997 og er aktiv fortæller. Hun har udgivet 43 bøger og et stort antal artikler i diverse fagtidsskrifter. Hun er bestyrelsesleder for Fortælling I Skolen og forperson for Måle Fortælleteater.

8. Opfølgning fra svendborgrapporten 2025

Rapporten om fortælling i Svendborg fra 2025 slog fast, at eleverne lyttede med lige stor opmærksomhed til rene eventyr og til faglige fortællinger. Her i 2026 har der været mere vægt på det faglige aspekt, og det står klart, at eleverne lytter aktivt og opmærksomt, og at fortælling giver eleverne lyst til at engagere sig og til at skaffe sig mere faglig viden.*

2025-rapporten indeholder en række forslag, bl.a. om kurser til lærerne, kontakt med professionskolerne og uddannelse af fortælleambassadører. Foreningen Fortælling I Skolen arbejder videre med alle disse forslag. De ligger dog uden for denne rapports område.

Fortælling
i skolen

9. Konklusioner og anbefalinger

Denne rapport supplerer svendborgrapporten fra 2025 og understøtter dens konklusioner.

Vores iagttagelser og resultater kan læses som endnu et fingerpeg hen imod, at mundtlighed og fortælling som en naturlig og integreret del af den faglige undervisning kan styrke trivsel, indlæring og fællesskab i den danske folkeskole.

Tre ekstra dimensioner kommer til:

- ⇒ Det er muligt at styrke opmærksomhed, nysgerrighed, resonans og fællesskab i den faglige undervisning i (næsten) alle folkeskolens fag ved at bruge en kort historie/cliff-hanger som introduktion til undervisningen eller ved at bruge fortælling undervejs i undervisningen.
- ⇒ Foreningen Fortælling I Skolen kan med fordel oprette kurser for lærere i praksisfortælling ud fra faglige emner. Kurserne kan være en del af de lærerkurser, der allerede er planlagt.
- ⇒ Rapporten støtter den didaktiske treklang i de kommende fagplaner. Når lærerne bruger mere mundtlighed og fortæller i fagene, og når eleverne får mulighed for at bruge mundtlighed og fortælle, bliver eleverne fagligt engagerede, de involverer sig aktivt i at opsøge kundskaber, og de får et løft henimod at kunne handle myndigt. (Illum Hansen)

Fortælling
i skolen

10. Litteratur

Thomas Illum Hansen: Engagement, kundskaber og myndighed, I: Fagfornyelse i danskfaget DANSK, Medlemsblad for Dansklærerforeninges Folkeskolesektion, december 2025

Joy Lieberkind: Fang en fagtekst, læs og skriv fagtekster i 3.-4. klasse, 2013

Pernille Hargbøl Madsen: ORDET ER DIT. Fokus på mundtlighed i 5.-6. klasse, 2016

Anne Marie Pahuus: Rosa og resonans: Fra modernitet til et godt liv, I: Red. Lene Tanggaard og Henrik Brandt-Pedersen: At tænke og leve med resonans. Hartmut Rosa i brug, 2026

Red. Andreas Rasch-Christensen: Fra læreplaner til fagplaner, 2025

*Pia Sigmund: Brug fortælling i undervisningen – enkelt og effektivt, 2025

Mathilde Weirsøe interview med Hartmut Rosa i Asterix nr. 109, November 2024, DPU's digitale magasin: Læreren skal være rollemodel og vise vej til resonans

<https://klarparat.bog.alinea.dk/>

<https://www.maalefortaelleteater.dk/tegnefortaelling>

<https://uvm.dk/grundskole/folkeskolen/lovgivning-og-politiske-aftaler/politiske-aftaler/folkeskolens-kvalitetsprogram/fagfornyelsen/udkast-til-folkeskolens-fagplaner/>

https://astra.dk/wp-content/uploads/2025/05/Fagfornyelsen-v_STUK.pdf

Fortælling
i skolen